

Leenheerengorzenpolder Goudswaard

Wijzigingsplan

Deltanatuur

dienst landelijk gebied
voor ontwikkeling en beheer

Van:

Dienst Landelijk Gebied
Postbus 19275
2500 GC DEN HAAG

DEN HAAG, maart 2014

Colofon

Dit is een uitgave van Dienst Landelijk Gebied.

Opdrachtgever: Provincie Zuid-Holland
Postbus 90602
2509 LP Den Haag

Contactpersoon: Janneke Govers

Deltanatuur
Postbus 800
3000 AV Rotterdam

Contactpersoon: Willie Cornelissen

Opdrachtnemer: Dienst Landelijk Gebied
Kernteam Zuid-Holland Zuid
Postbus 19275
2500 CG DEN HAAG
070-337 1200
www.dienstlandelijkgebied.nl

Croonen Adviseurs
Hoff van Hollantlaan 7
Postbus 435
5240 AK Rosmalen
073-5233900

Gebiedsmanager: John van Wijgerden

Projectmanager: Marc Janssen

Projectteam: Annemieke Bijlmer, Ismail Gozuberik, Joost Lankester, Alfred Mosselaar, Henny Willemse, Ruud Wienke, Marijke Andela (redactie) en Dave Rüter

Projectnummer eBS: 100818
Status: vastgesteld
Versie: versie 4.1
Datum: maart 2014
Datum vaststelling: 4 maart 2014

IDN-code: NL.IMRD.0588.BPBGA13wp0114-VG01

INHOUDSOPGAVE

1.	Inleiding	4
2.	Gebiedsbeschrijving	5
3.	Beleid en Uitgangspunten	7
3.1.	Bestemmingsplan	7
3.2.	Natuurbeleid	7
3.3.	Deltanatuur	9
4.	Inventarisatie	10
4.1.	Bodem en bodemkwaliteit	10
4.2.	Waterhuishouding	11
4.3.	Ecologie	12
4.4.	Recreatie	12
4.5.	Landschap en cultuurhistorie	12
4.6.	Archeologie	13
4.7.	Bommen en granaten	13
4.8.	Kabels en leidingen	13
5.	Ontwerp-wijzigingsplan	14
5.1.	Randvoorwaarden	14
5.2.	Inrichting op hoofdlijnen	15
5.3.	Maatregelen	15
6.	Uitvoerbaarheid	18
6.1.	Economische uitvoerbaarheid	18
6.2.	Maatschappelijke uitvoerbaarheid	18
7.	Juridische planopzet	19
8.	Eigendom en beheer	20
9.	Marsroute naar uitvoering	21
9.1.	Vergunningen en ontheffingen	21

Bijlage 1: Dwarsprofielen

Bijlage 2: Nota zienswijze en vooroverleg

1. INLEIDING

Bij brief van 2 december 2011 heeft staatssecretaris Bleker van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie aan gedeputeerde Weber van de provincie Zuid-Holland kenbaar gemaakt, dat ontpoldering van de Leenheerenpolder niet noodzakelijk is voor het realiseren van Natura 2000 doelen. De staatssecretaris spreekt daarbij zijn bereidheid uit om de Leenheerenpolder niet op te nemen in het definitieve aanwijzingsbesluit Natura 2000 en dit ter goedkeuring voor te leggen aan de EU.

In diezelfde brief maakt de staatssecretaris kenbaar dat de inzet van de Leenheerengorzenpolder voor het realiseren van Natura 2000 doelen en de daarmee samenhangende natte natuur wel noodzakelijk is. Om dit te bereiken is in eerste instantie een wijziging van het bestemmingsplan Buitengebied van de gemeente Korendijk noodzakelijk. Dit betreft het bestemmingsplan zoals vastgesteld door de gemeenteraad op 25 juni 2013 en in werking getreden op 9 september 2013.

Het College van B&W van de gemeente Korendijk is bij brief van 16 mei 2012 door de provincie Zuid-Holland geïnformeerd over de brief van staatssecretaris Bleker van 2 december 2011. Tevens is aangegeven dat, om de natte natuur mogelijk te maken, de Leenheerengorzenpolder door middel van een wijzigingsbevoegdheid planologisch bestemd moet worden als natuur.

De gemeente kan het voorliggende ontwerpwijzigingsplan voor de Leenheerengorzenpolder gebruiken om de procedure voor de bestemmingsplanwijziging in gang te zetten.

In 2010 is door Royal Haskoning het inrichtingsplan Spuimonding-Oost opgeleverd [lit. 1]. De Leenheerengorzenpolder is onderdeel van dit inrichtingsplan. Het doel van de natuurinrichting van de Leenheerengorzenpolder is het realiseren van een zoetwatergetijdgebied. Dit kan worden gerealiseerd door het gebied in verbinding te brengen met het Spui en het graven van enkele kreken.

Om medewerking te kunnen verlenen aan dit initiatief zal de huidige bestemming 'Agrarisch' omgezet moeten worden in de bestemming 'Natuur'. De gemeenteraad van Korendijk heeft op 25 juni 2013 het bestemmingsplan 'Buitengebied' van de gemeente Korendijk gewijzigd vastgesteld. In dit bestemmingsplan 'Buitengebied' is een wijzigingsbevoegdheid opgenomen. Met toepassing van deze wijzigingsbevoegdheid kan de wijziging van de bestemming worden vormgegeven. Voor toepassing van de betreffende wijzigingsbevoegdheid ten behoeve van voornoemde ontwikkeling is het voorliggende wijzigingsplan opgesteld.

In het voorliggende ontwerp-wijzigingsplan staan de benodigde maatregelen beschreven om te komen tot de gewenste inrichting van het gebied. Ook is kort beschreven welke vervolgstappen gezet moeten worden om tot uitvoering van het plan voor de Leenheerengorzenpolder over te kunnen gaan.

2. GEBIEDSBESCHRIJVING

De Leenheerengorzenpolder heeft een oppervlakte van 19 ha en ligt in de gemeente Korendijk langs het Spui. De polder ligt buitendijks en wordt aan de zuidzijde begrensd door de Korendijksche Slikken, aan de noordoostzijde door de Leenheerenpolder en aan de westzijde door het Spui (zie **figuur 1**).

Figuur 1 Uitsnede bestemmingsplankaart Buitengebied Korendijk met de Leenheerengorzenpolder.

De Leenheerengorzenpolder ligt in een gebied dat in de loop van duizenden jaren afwisselend onder invloed van rivieren en de zee heeft gestaan (Rijn-Maasestuarium). De sporen van de inbrekende en zich weer terugtrekkende zee en het rivierwater zijn in het landschap terug te vinden in de vorm van klei-op-veen afzettingen en kreekruigen.

In het Rijn-Maasestuarium kwamen lange tijd twee watersystemen samen: vanuit het oosten het rivierwater (met zijn seizoensfluctuaties) en vanuit het westen de dagelijkse invloed van het zeewater via eb en vloed. Oorspronkelijk was dit een heel dynamisch systeem met veel geleidelijke overgangen tussen water en land en zee en rivier (zout en zoet).

In de huidige situatie is de dynamiek sterk beperkt door de aanleg van dijken die het land tegen overstromingen beschermen en door de afsluiting van de zee (aanleg Haringvlietsluizen in 1970). De getijslag is sterk gereduceerd en in combinatie met een verhoogd waterpeil heeft dit geleid tot het grotendeels verdwijnen van dagelijks droogvallende gebieden. De geleidelijke overgangen van land naar water nemen af en er ontstaan harde grenzen. Natuurwaarden verdwijnen hierdoor.

Om hier iets aan te doen, is besloten om het beheer van de Haringvlietsluizen te wijzigen: het Kierbesluit. Door de sluizen een groot deel van het jaar op een "kier" open te zetten, wordt de geleidelijke zoet-zoutovergang gedeeltelijk hersteld. De waterstanden zullen nauwelijks afwijken van de huidige situatie, waardoor de gevolgen voor scheepvaart en recreatie minimaal zijn.

Om problemen met de zoetwatervoorziening te voorkomen, worden de sluizen bij lage rivierafvoeren geheel gesloten. Ook bij hoge waterstanden op zee gaan de sluizen geheel dicht, omdat de veiligheid van het achterliggende gebied voorop staat.

Het herstel van de zoetwatergetijdenatuur is (één van de) doelen van het programma Deltanatuur. Door het treffen van de in dit ontwerp-wijzigingsplan voorgestelde maatregelen wordt de Leenheerengorzenpolder een gebied waar zoetwatergetijdenatuur zich weer kan ontwikkelen.

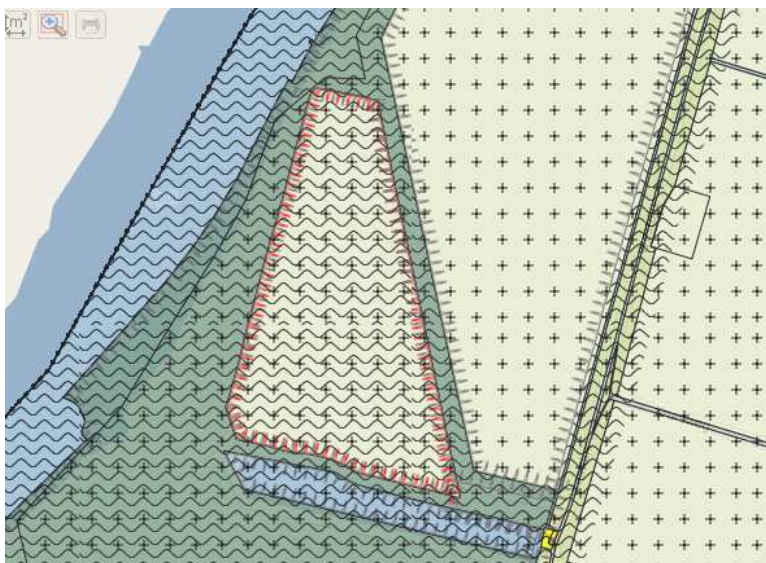
3. BELEID EN UITGANGSPUNTEN

3.1. Bestemmingsplan

De Leenheerengorzenpolder valt binnen het bestemmingsplan Buitengebied van de gemeente Korendijk. In dit bestemmingsplan heeft de Leenheerengorzenpolder de bestemming Agrarisch met een wijzigingsbevoegdheid naar de bestemming Natuur.

De gemeenteraad van Korendijk heeft op 25 juni 2013 het bestemmingsplan 'Buitengebied' van de gemeente Korendijk gewijzigd vastgesteld. In dit bestemmingsplan 'Buitengebied' is een wijzigingsbevoegdheid opgenomen. Met toepassing van deze wijzigingsbevoegdheid kan de wijziging van de bestemming worden vormgegeven. Voor toepassing van de betreffende wijzigingsbevoegdheid ten behoeve van voornoemde ontwikkeling is het voorliggende wijzigingsplan opgesteld. Aan de wijzigingsbevoegdheid zijn geen specifieke voorwaarden verbonden. De wijzigingsbevoegdheid kan derhalve toegepast worden.

De provincie Zuid-Holland heeft het College van B&W van de gemeente Korendijk verzocht om de wijzigingsbevoegdheid toe te passen. De Leenheerengorzenpolder kan door toepassing van deze wijzigingsbevoegdheid de bestemming Natuur krijgen, waarna het gebied kan worden ingericht als zoetwatergetijdengebied.

Figuur 2 Uitsnede Verbeelding bestemmingsplan Buitengebied (bron: www.ruimtelijkeplannen.nl)

3.2. Natuurbeleid

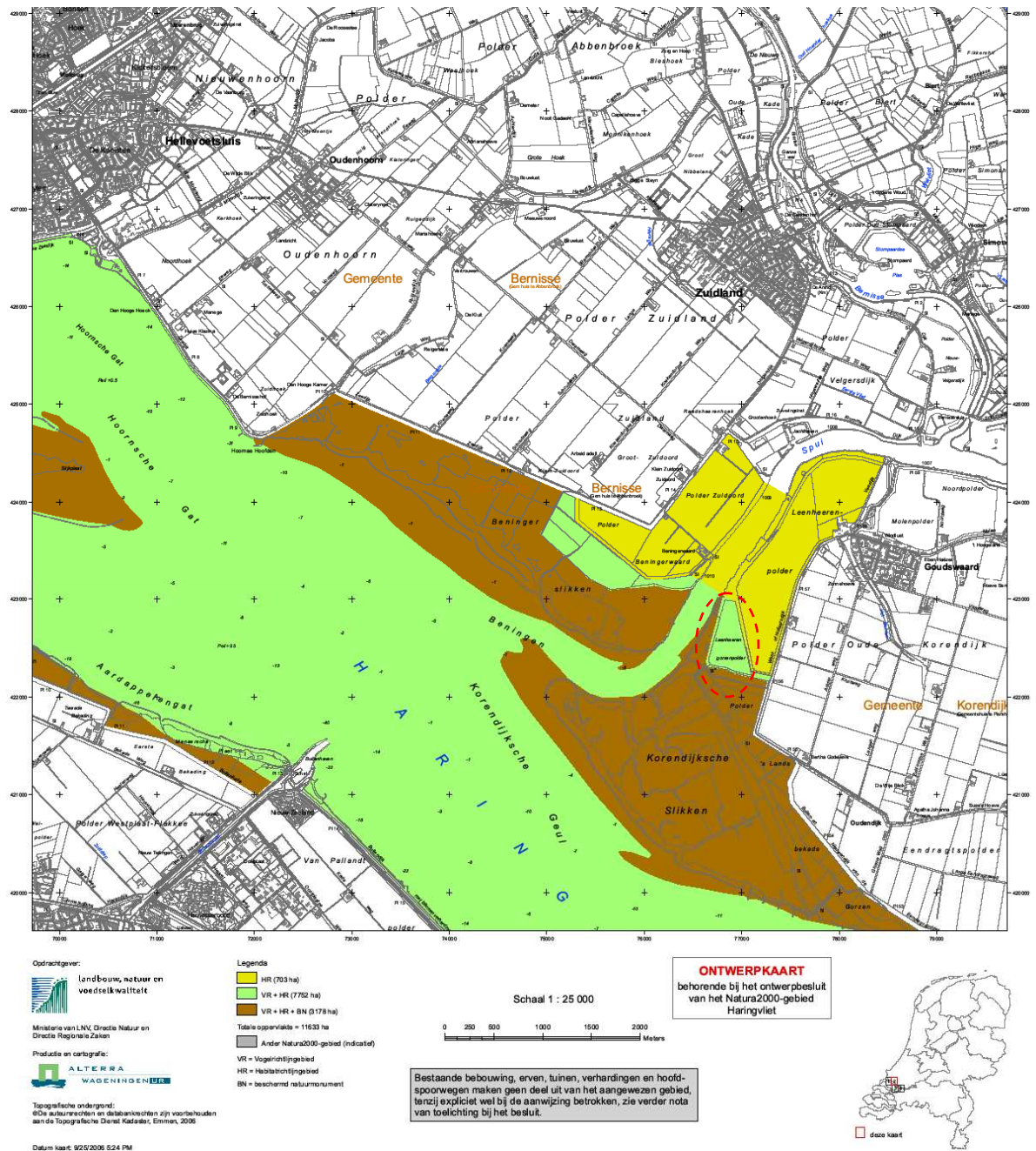
De wijzigingsbevoegdheid voor de Leenheerengorzenpolder is gebaseerd op het provinciale beleid, zoals vastgelegd in het Beleidsplan Natuur en Landschap (1991). In dit beleidsplan is de Leenheerengorzenpolder onderdeel van de ecologische verbindingzone langs het Spui in aansluiting op de Korendijksche Slikken (natuurdoeltype Zoetwatergetijdenlandschap).

De Leenheerengorzenpolder is ook onderdeel van het Natura 2000-gebied Haringvliet. In **figuur 2** op de volgende pagina is het deel van Natura 2000-gebied Haringvliet te zien waarin de Leenheerengorzenpolder ligt.

Vanwege het belang van het Haringvliet voor een aantal habitattypen, habitatsorten en vogelsoorten (**tabel A**) zijn hiervoor in het aanwijzingsbesluit van het ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie instandhoudingsdoelstellingen aan het gebied meegegeven. Het plangebied draagt bij en/of vormt zoekgebied voor het realiseren van deze instandhoudingsdoelstellingen.

Habitattypen	Habitatsorten	Broedvogels	Niet-broedvogels		
Atlantische schorren	Zeeprk	Bruine kiekendief	Fuut	Bergeend	Topper
Rivieren met slikoevers	Rivierprk	Kluut	Aalscholver	Smient	Visarend
Voedselrijke zoomvormende ruigten	Elft	Bontbekplevier	Lepelaar	Krakeend	Slechtvalk
Bossen op alluviale grond	Fint	Strandplevier	Kleine zwaan	Wintertaling	Meerkoet
	Zalm	Zwartkopmeeuw	Kolgans	Wilde eens	Kluut
	Bittervoorn	Grote stern	Dwerggans	Pijlstaart	Goudplevier
	Rivierdonderpad	Visdief	Grauwegans	Slobeend	Kievit
	Noordse woelmuis	Dwergstern	Brandgans	Kuifeend	Grutto
		Blauwborst			Wulp
		Rietzanger			

Tabel A Habitattypen, habitatsorten en vogelsoorten waarvoor het Haringvliet is aangewezen als Natura 2000-gebied onder de Europese Habitat- en Vogelrichtlijn.

Figuur 2 De Leenheerengorzenpolder (rood omcirkeld) als onderdeel van het Natura 2000-gebied Haringvliet

3.3. Deltanatuur

Voor de realisatie van het provinciale beleid is de Leenheerengorzenpolder opgenomen in het programma Deltanatuur van de provincie Zuid-Holland. Deltanatuur streeft naar het ecologisch herstel van het landschap van voor de Deltawerken met behoud van de Deltaveiligheid van nu. In het kader van Deltanatuur wordt hiertoe ca. 2.400 ha nieuwe estuariene natuur ontwikkeld. Dit zijn landschappen met overgangen tussen zoete en zoute milieus en overgangen tussen land en water. Deltanatuur opereert in een sterk verstedelijkte omgeving, waardoor er ook ruimte moet zijn voor recreatief medegebruik. Deltanatuur wordt gefinancierd vanuit ICES-gelden "veiligheid en natte natuur".

4. INVENTARISATIE

4.1. Bodem en bodemkwaliteit

4.1.1 *Hoogteligging*

De Leenheerengorzenpolder ligt buiten de hoofdwaterkering. De hoofdwaterkering (de Westdijk) heeft een hoogte van ca. 5,0 meter +NAP. De voorliggende kering (dit is de kering tussen de Leenheerenpolder en de Leenheerengorzenpolder) ligt op ca. 4,0 meter +NAP. De kade tussen de Leenheerengorzenpolder en het Spui ligt op ca. 2,5 meter +NAP. De hoogteligging van het maaiveld in de Leenheerengorzenpolder vertoont weinig verloop en ligt op ca. 1,0 meter +NAP.

4.1.2 *Bodem*

De bodem in de Leenheerengorzenpolder behoort tot de kalkrijke poldervaaggronden (zeekleigronden). Dit zijn gerijpte kleigronden met een weinig donkere humushoudende bovengrond die ondieper dan 0,5 meter beginnen. De bodem is zandig tot licht zavelig.

4.1.3 *Bodemkwaliteit*

Door Geofox-Lexmond is een verkennend bodemonderzoek uitgevoerd (rapportage 8, december 2011). Op basis van het uitgevoerde onderzoek heeft in september 2012 overleg plaatsgevonden met de Omgevingsdienst Zuid Holland Zuid en met Rijkswaterstaat. Daaruit kwam naar voren dat aanvullend bodemonderzoek nodig is. Dit betreft een verificatie van eerder uitgevoerd onderzoek. Zie **figuur 3** voor de deellocaties van het benodigde aanvullende bodemonderzoek.

Op basis van dit bodemonderzoek kan worden bepaald (in overleg met het bevoegd gezag) op welke wijze het noodzakelijke grondverzet kan worden uitgevoerd.

Figuur 3: Deellocaties waar vervolgonderzoek naar de bodemkwaliteit nodig is.

Grondbalans:

De bodemkwaliteit binnendijks en buitendijks is niet gelijk. Daarom dient met twee verschillende (gesloten) grondbalansen te worden gewerkt.

4.14 Milieukwaliteit leefomgeving

De voorgenenom inrichting van de Leenheerengorzenpolder heeft geen gevolgen voor geluidhinder, luchtkwaliteit of externe veiligheid.

Aan de zuidkant van de Leenheerengorzenpolder bevindt zich een oude vuilstort. Deze vuilstort is afgedekt en vormt hiermee geen belemmering voor de inrichting.

4.2. Waterhuishouding

4.2.1 Waterbeheersing

Voor de Leenheerengorzenpolder bestaat geen vigerend peilbesluit. De ontwatering van de polder verloopt via een duikerverbinding met de naastgelegen Leenheerenpolder. De Leenheerenpolder wordt met een pomp bemalen aan de noordoostzijde.

In de nieuwe situatie is het oppervlaktewater in de Leenheerengorzenpolder direct verbonden met het Spui. De waterstand wordt daarmee bepaald door de rivierwaterstanden. Dit betekent een verhoging van het waterpeil. Het effect op de Leenheerenpolder zal beperkt zijn, omdat de tussenliggende kade wordt verbreed met een vooroever en eventuele kweltoename wordt afgevangen door de bestaande dijksloot in de Leenheerenpolder. Hiermee ontstaat een vergelijkbare situatie als waar de Leenheerenpolder direct aan het Spui grenst. De dijk-sloot in de Leenheerengorzenpolder wordt door de aanleg van de vooroever gedempt.

Voor het gemaal in de Leenherenpolder zal de nieuwe inrichting weinig betekenen. Aan de ene kant zal mogelijk iets meer kwelwater moeten worden weggepompt (kwel vanuit de Leenheerengorzenpolder naar de Leenherenpolder als gevolg van de hogere waterstanden). Daar staat tegenover dat minder water hoeft worden weggepompt, omdat de Leenheerengorzenpolder wordt afgekoppeld door het verwijderen van de duikers.

4.2.2 *Waterkwaliteit*

Het Spui is van oorsprong een zoetwatergetijdenrivier. Het getijverschil is sinds 1970 sterk afgenomen, van ca. 2,0 meter tot ca. 0,35 meter. Op het moment dat het Kierbesluit in werking treedt, zal het getijverschil nauwelijks toenemen, maar het komt het estuariene karakter wel ten goede.

4.2.3 *Stabiliteit primaire waterkering (Westdijk)*

De Leenheerengorzenpolder wordt omsloten door voorliggende kades. Het plangebied ligt buiten de zonering van de primaire waterkering, met uitzondering van de reeds opgehoogde zone langs de Westdijk. Het graven van een opening richting het Spui heeft geen wezenlijke invloed op de primaire waterkering (de Westdijk).

4.2.4 *Aansluiting op buitenwater*

Rijkswaterstaat heeft te kennen gegeven medewerking te willen verlenen aan het realiseren van een aansluiting tussen de Leenheerengorzenpolder en het Spui.

4.3. Ecologie

4.3.1 *Flora en vegetatie*

Door IJzerman Advies is een quick scan uitgevoerd naar flora en fauna in de Leenheerengorzenpolder (rapportage 29, april 2011). In de Leenheerengorzenpolder zijn voor zover bekend geen bijzondere natuurwaarden aanwezig die specifieke bescherming genieten.

4.3.2 *Fauna*

Ten aanzien van de sloten die gedempt worden, is onderzoek noodzakelijk naar het voorkomen van vissen en amfibieën. Indien er beschermende soorten worden aangetroffen zullen mitigerende maatregelen worden getroffen bij de planrealisatie (dit is het wegvangen van betreffende dieren en elders uitzetten).

4.4. Recreatie

Er worden voorzieningen getroffen voor de recreatie. Dit betreft het aanleggen van een wandelpad (in aansluiting op het wandelpad door de Korendijksche Slikken) en een of meerdere uitkijkpunten. Bij de ingang aan de Westdijk kan een parkeervoorziening (voor maximaal 10 auto's) worden gerealiseerd.

4.5. Landschap en cultuurhistorie

Het natuurontwikkelingsgebied Leenheerengorzenpolder grenst in het westen aan het Spui met een smalle tot brede buitendijkse zone met rietvelden en plaatselijk bossages. In het oosten grenst het gebied aan de kade rond de Leenheerenpolder en in het zuiden aan water met rietoevers dat de noordelijke grens vormt van de omkade graslandpolder Polder 's lands bekade Gorzen. Deze polder grenst in het westen aan het buitendijkse natuurlandschap van de Korendijksche Slikken (zie ook figuur 2).

De Leenheerengorzenpolder is momenteel in gebruik als akkergebied en kent weinig reliëf. In noord-zuid richting is in het midden van de polder een lichte verhoging zichtbaar, deze markeert de ligging van een voormalige kreekrug.

Op historische kaarten zijn waterlopen te zien, deze zijn in de huidige situatie met uitzondering van de sloten aan de rand van de polder verdwenen. In het plangebied bevindt zich een gesaneerde stortlocatie. Deze ligt iets hoger dan het huidige maaiveld.

4.6. Archeologie

Door Synthegra is een bureauonderzoek uitgevoerd naar archeologische waarden in het gebied (rapportage 6, oktober 2011). Voor de Leenheerengorzenpolder geldt een middelhoge verwachtingswaarde op locaties waar nog veen aanwezig is. Om dit te achterhalen wordt een verkennend booronderzoek geadviseerd.

Door Geofax-Lexmond is een verkennend bodemonderzoek uitgevoerd (rapportage 8, december 2011). Hieruit is gebleken dat in de Leenheerengorzenpolder tot een diepte van 1,50 meter geen veen wordt aangetroffen. Aangezien het graafwerk voor de te graven kreek niet dieper gaat dan 1,50 meter zijn op basis van de uitgevoerde onderzoeken geen negatieve effecten te verwachten op archeologische waarden.

Op basis van dit ontwerp-wijzigingsplan zal in overleg met het bevoegd gezag worden beoordeeld of en op welke locaties aanvullend booronderzoek noodzakelijk is.

4.7. Bommen en granaten

Door Bodac is een vooronderzoek uitgevoerd naar explosieven (rapportage 7, september 2011). Hieruit komt naar voren dat rond de bunkers in de naastgelegen Leenheerenpolder klein kaliber munitie en handgranaten aanwezig kunnen zijn. Deze locaties liggen echter buiten de Leenheerengorzenpolder. Op basis van het onderzoek zijn in de Leenheerengorzenpolder geen bommen en granaten te verwachten.

4.8. Kabels en leidingen

Door de Leenheerengorzenpolder lopen geen kabels en leidingen. Wel zijn er twee duiker verbindingen aanwezig met de Leenheerenpolder. Met het waterschap is afgesproken dat deze duikers worden verwijderd bij de uitvoering van de werkzaamheden.

5. ONTWERP-WIJZIGINGSPLAN

5.1. Randvoorwaarden

5.1.1 Bodem

Het plan wordt in principe uitgevoerd met een gesloten grondbalans. De grond die vrijkomt bij het graven van de krekken wordt binnen het gebied verwerkt. Alleen als dit vanwege bodemverontreiniging niet mogelijk is, wordt de grond afgevoerd. De bodemkwaliteit binnendijs en buitendijs is niet gelijk. Daarom dient met twee verschillende grondbalansen te worden gewerkt.

Met het bevoegd gezag zijn afspraken gemaakt over de wijze van uitvoering van de werkzaamheden en zijn afspraken gemaakt over het uitvoeren van een verificatie onderzoek (zie par. 4.1.3). Daarnaast zal met het Waterschap afstemming plaats vinden over het dempen van de sloot.

5.1.2 Waterhuishouding

Zoetwatergetijdengebieden bestaan grofweg uit 4 zones:

- Zone 1. permanente open wateren: zone tussen -1,5m beneden Gemiddeld Laag Water (GLW) en GLW, bijvoorbeeld getijdenkrekken en poelen;
- Zone 2. intergetijdengebied: zone tussen GLW en Gemiddeld Hoog Water (GHW);
- Zone 3. incidenteel overstromde delen: zone tussen GHW en Extreem Hoog Water (EHW);
- Zone 4. permanent droge of zeer overstromingsarme delen: zone boven EHW.

De meest dynamische delen van het gebied zijn de gebieden die het meest onder invloed staan van de dagelijkse getijden: de delen tussen hoog en laag water. Dit zijn tevens de ecologisch meest waardevolle gebieden. Het optimaliseren van de intergetijdenzone is daarom van groot belang.

In **figuur 4** is aangegeven welke delen van de Leenheerengorzenpolder gaan vallen in de zones 1 t/m 4.

5.1.3 Ecologie

De natuurdoelstelling voor dit gebied is een zoetwatergetijden landschap met krekken en slikken. Door het realiseren van deze doelstelling worden gunstige omstandigheden voor de vogel- en habitatrictlijnsoorten gecreëerd. Zoetwatergetijdengebieden behoren tot de typische natuur van de delta en herbergen een groot aandeel van de planten- en diersoorten in de delta.

Na inrichting zal een intergetijdenzone ontstaan, die gevarieerd is in kenmerken en natuurtypen. Al deze typen hebben gemeen dat zij zich ontwikkelen op de meest dynamische delen van het gebied. Kale platen en slikken (zone 2) zijn door hun grote primaire productie een belangrijke voedselbron voor steltlopers. Op de iets hogere delen van de lage intergetijdenzone (tussen zone 2 en 3) zullen zich pioniervegetaties met biezten ontwikkelen. De onbegroeide delen van de slikken en platen en de pioniervegetaties vormen als het ware een mozaïekstructuur. Nog iets hoger in de intergetijdenzone (zone 3) zullen op sommige plaatsten meer gesloten biezenvegetaties of soortenrijk rietland ontstaan, met onder meer soorten als Spindotterbloem, Kattenstaart en Waterpeper. Voorts ontwikkelen zich soortenarme riet- en biezenvelden, natte ruigten en plaatselijk opslag van Schietwilg (tussen zone 3 en 4). Op vochtige standplaatsen, die boven GHW liggen, ontstaan vloedbossen. Enkele diepe poelen of geulen bevorderen de overleving van vis als het vriest en in de zomer als het water tijdens lange warme periodes zuurstofarmer wordt.

Met de voorgenomen natuurinrichting wordt de oppervlakte van zone 2 zo groot mogelijk gemaakt door het aanleggen van flauwe oevers en het incidenteel afplaggen van bepaalde delen in het gebied. De hogere delen van het gebied zullen op sommige plekken worden opgehoogd, zodat hoogwatervluchtplaatsen ontstaan. Deze delen zullen nooit, ook niet bij extreem hoog water, onder water komen te staan en kunnen zo dienen als vluchtplaats voor de fauna.

Het beheer van het gebied kan middels grote grazers gebeuren. Door de hoge dynamiek in het gebied zal er niet veel sprake zijn van verruiging. Door de getijdenwerking wordt successie immers voor een groot deel tegengegaan. De incidentele extreem hoge waterstanden zorgen er daarnaast voor dat eens in de zoveel tijd het gebied wordt doorspoeld en teruggezet wordt in de successie. Daarnaast is het mogelijk dat er incidenteel wordt ingegrepen door terreinbeheerders wanneer zich ongewenste ontwikkelingen voordoen. Overig beheer, zoals het onderhoud van paden, recreatievoorzieningen, hekken en afrastering, zal gebeuren door de beheerder.

5.2. Inrichting op hoofdlijnen

De Leenheerengorzenpolder wordt ingericht als getijdennatuurgebied, als onderdeel van de getijdennatuur met slikken en gorzen in de Spuimond, op de overgang van Haringvliet en Spui (**figuur 4**).

De polder zal in verbinding worden gebracht met het Spui door de voorliggende kade plaatselijk af te graven en een geul met vertakkingen aan te leggen, waardoor het water tot achterin de polder wordt gebracht. De huidige maaiveldvariatie en de flauwe taluds van de kreek vormen samen het complete mozaïek aan zones behorende bij een zoetwatergetijdengebied.

In het midden van de polder ligt een verhoging die de loop van de oude kreek markeert. Hiernaast wordt de nieuwe kreek gesitueerd, waarbij de aansluitende lager gelegen gebieden in de polder grotendeels als intergetijdenzone fungeren. De hoger gelegen kreekkrug vormt een permanent droger gebied dat niet of slechts zeer incidenteel onder water zal staan. Deze gebieden kunnen dienen als hoogwatervluchtplaats voor fauna en op deze delen zal ruigte en wellicht wilgenstruweel ontstaan (afhankelijk van de beheersintensiteit). Tussen de kreekkrug en de permanent watervoerende kreek, ligt de gehele gradiënt aan getijdenzones zoals bij de randvoorwaarden is benoemd. Hierbij is getracht het intergetijdengebied (zone 2) zo groot mogelijk te houden, omdat dit de meest waardevolle delen van het zoetwatergetijdengebied vormt.

Door de realisatie van het intergetijdengebied wordt het gebied ongeschikt als rust- en broedgebied voor ganzen. De verwachting is dat de huidige aantallen die nu in het gebied overwinteren zullen afnemen. Het estuariene landschap is open van structuur en kent geen plekken waar de luchtvochtigheid hoog kan oplopen. De kreken, slikken en schorren in dit landschap zijn ongeschikt als broedplaats voor insecten vanwege de hoge dynamiek van het water.

5.3. Maatregelen

Hieronder zijn de maatregelen beschreven die nodig zijn voor de aanleg van de geulen, de versteviging van de kades, de permanent droge plekken en de recreatieve voorzieningen. In onderstaande **figuur 3** zijn de inrichtingsmaatregelen op kaart weergegeven. In **bijlage I** zijn diverse dwarsprofielen opgenomen.

Geulen

Met het doorsteken van de voorliggende kade aan de noordzijde van het gebied ontstaat er een verbinding tussen de Leenheerengorzenpolder en het Spui. Via de geul die vanaf het Spui in het gebied wordt gegraven kan het water vrij het gebied in- en uitstromen. De geul is altijd watervoerend, zodat het waterpeil in het plangebied het getijdenverloop van het Spui volgt.

Gemiddeld fluctueert het waterpeil in het Spui tussen NAP +0,25 meter bij laag water en NAP +0,6 meter bij hoog water. Door de invloed van springtij, doodtij, rivierafvoer en (harde) wind zijn er perioden met grotere en perioden met kleinere getijdenverschillen. Gemiddeld één keer per jaar komt er een hoogwaterstand voor van NAP +1,45 meter en een laagwaterstand van NAP -0,2 meter.

Bij gemiddeld laagwater valt het gehele gebied (met uitzondering van de geulen) droog en met gemiddeld hoogwater staat ongeveer 1/3 van het gebied onder water (0 tot 40 cm waterdiepte), bij hogere waterstanden (springtij) staat nagenoeg de hele polder onder water. De geulen zijn permanent gevuld met water.

De geulen hebben een vlakke bodem met een breedte van ca. 20 meter bij de instroomopening tot ca. 5 meter aan het eind van de geul. De bodemdiepte loopt op van NAP -1,25 meter aan het begin tot NAP -0,85 meter aan het eind van de geul. De randen lopen relatief stijl op (1:3) tot aan een waterdiepte van ca. 40 cm beneden gemiddeld laagwater. Daarna loopt de bodem flauw (1:20) op tot aan het huidige maaiveld. Hiermee ontstaat een natuurlijke situatie met een permanent watervoerend deel en een flauw oplopend intergetijdengebied dat dagelijks droogvalt.

Figuur 4 Wijzigingsplan Leenheerengorzenpolder.

Voorberm en versteviging kades

Tegen de voorliggende kade van de Leenheerenpolder wordt een voorberm aangelegd met de kruin op NAP +2,6 meter. De bestaande dijksloot wordt door deze voorberm gedempt. Doel van de voorberm is enerzijds het voorkomen dat er dagelijks water tegen de kade aanstaat en anderzijds wordt, door het dempen van de dijksloot, voorkomen dat het vernatten van de Leenheerengorzenpolder effect heeft op de grondwaterstanden in de Leenheerenpolder.

De zuidelijke kade wordt verstevigd ter bescherming van de in het zuiden gelegen Polder 's Lands Bekade Gorzen. De kruin van de kade wordt daartoe verbreed met 2 meter, terwijl hoogte en taluds gelijk blijven aan die van de huidige kade.

Permanent droge plaatsen en smalle kades

Twee plekken, gelegen op de voormalige kreekrug worden iets verhoogd zodat deze permanent droog blijven. De noordelijke plek is bedoeld als hoogwatervluchtplaats voor grazers, de zuidelijke plek krijgt een functie voor recreanten.

Ter accentuering van het in het verleden aanwezige verkavelingspatroon worden er smalle kades aangelegd. De noordelijke verbindt de hoogwatervluchtplaats met de nieuwe aanberming langs de voorberm. De zuidelijke is bedoeld voor recreanten. De kades worden waar nodig voorzien van duikers, zodat de doorstroming optimaal blijft.

Recreatieve voorzieningen

Er wordt een halfverhard wandelpad (of vlonderpad) aangelegd vanaf de West- of Hollaarsdijk over de verstevigde zuidelijke kade naar een uitzichtpunt op de verhoogde voormalige kreekrug in het zuiden. Het halfverharde pad over de zuidelijke kade sluit aan op het bestaande graspad naar de kade in de richting van de Korendijksche Slikken. Een graspad verbindt het uitzichtpunt met de toegang naar de West- of Hollaarsdijk via de nieuwe voorberm langs de hoofdwaterkering.

Bij de ingang van het gebied vanaf de Westdijk kan een (beperkte) parkeervoorziening worden aangelegd door middel van een halfverharding (max. 10 auto's).

De visuele afscherming van het woonhuis langs de Westdijk kan plaats vinden door aanleg van een haag of bos-sage.

Waterhuishouding

De duikers die de Leenheerengorzenpolder verbinden met de Leenheerenpolder zullen geheel worden verwijderd (afpraak Waterschap).

6. UITVOERBAARHEID

6.1. Economische uitvoerbaarheid

Door gebruik te maken van de wijzigingsbevoegdheid ingevolge artikel 3.6.6 van het bestemmingsplan Buitengebied wordt de bestemming Agrarisch gewijzigd in de bestemming Natuur voor de Leenheerengorzenpolder. Bij de aanleg van natuur is geen sprake van een bouwplan in de zin van artikel 6.2.1 Besluit Ruimtelijke Ordening (BRD) waarvoor de gemeenteraad een exploitatieplan moet vaststellen. Van een verplicht kostenverhaal is daarvoor geen sprake.

Teneinde wel eventuele planschadekosten te kunnen verhalen is op 22 oktober 2013 een planschadeovereenkomst door de gemeente Korendijk en Bureau Beheer Landbouwgronden getekend.

6.2. Maatschappelijke uitvoerbaarheid

Van 16 december 2013 heeft gedurende zes weken het ontwerp-wijzigingsplan ter inzage gelegen. Gedurende deze periode is één zienswijze ingediend.

Tevens is het plan aan de overlegpartners in het kader van het wettelijk vooroverleg voorgelegd.

Zowel de zienswijze als vooroverlegreacties geven geen aanleiding om het wijzigingsplan aan te passen.

De nota zienswijze en vooroverleg is als bijlage bij de toelichting opgenomen.

7. JURIDISCHE PLANOPZET

Er is sprake van wijziging van de verbeelding van het bestemmingsplan buitengebied. De agrarische bestemming op het perceel is omgezet in de bestemming 'Natuur'. Voor wat betreft de planregels zijn/blijven de overeenkomstige regels van het geldende bestemmingsplan 'Buitengebied', zijnde het 'moederplan' voor dit wijzigingsplan, van toepassing.

8. EIGENDOM EN BEHEER

De gronden zullen na inrichting worden overgedragen aan een terreinbeherende organisatie conform de gebruikelijke procedures. De terreinbeherende organisatie wordt na inrichting van het gebied verantwoordelijk voor het beheer en onderhoud van de Leenheerengorzenpolder.

9. MARSROUTE NAAR UITVOERING

9.1. Vergunningen en ontheffingen

9.1.1 Bodem en verontreinigingen

Op basis van dit ontwerp-wijzigingsplan is, in overleg met het bevoegd gezag, beoordeeld op welke locaties aanvullend bodemonderzoek en onderzoek naar hergebruik van bouwstoffen noodzakelijk is (Wet Bodembescherming en Besluit Bodemkwaliteit). Vervolgonderzoek is nodig om definitief te bepalen op welke wijze de grond binnen het projectgebied kan worden hergebruikt. In het geval van de Leenheerengorzenpolder is Rijkswaterstaat voor het buitendijkse deel bevoegd gezag en de Omgevingsdienst Zuid Holland Zuid voor het binnendijkse deel. Met deze twee instanties is de afspraak gemaakt om een verificatie onderzoek uit te voeren betreffende de bodemkwaliteit. Op basis daarvan zal de wijze van uitvoering worden bepaald.

9.1.2 Milieukwaliteit leefomgeving

In de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) zijn in 2010 een groot aantal regelingen samengevoegd, waaronder de milieu- en aanlegvergunning en de ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet. Er kan hiervoor bij 1 loket een Omgevingsvergunning worden aangevraagd. Bodemkwaliteit maakt geen onderdeel uit van de omgevingsvergunning.

9.1.3 Waterhuishouding

Met het Waterschap en Rijkswaterstaat heeft vooroverleg plaats gevonden over het ontwerp-wijzigingsplan. Om te komen tot uitvoering zal de procedure van de watertoets moeten worden doorlopen. Deze procedure verloopt via Rijkswaterstaat.

9.1.4 Natuur

Het plangebied is onderdeel van een Natura 2000-gebied. Daarom zal voorafgaand aan de herinrichting een natuurtoets moeten worden uitgevoerd.

Als uit inventariserend onderzoek blijkt dat beschermde diersoorten, zoals bijvoorbeeld de grote modderkruiper en de bittervoorn, in het gebied voorkomen, dan zal voor uitvoering van de werkzaamheden een ontheffing in het kader van de Flora- en Faunawet moeten worden aangevraagd. Dit kan resulteren in de verplichting om mitigerende maatregelen uit te voeren (dit is het wegvangen van betreffende diersoorten en elders uitzetten).

9.1.5 Veiligheid

Het plangebied ligt buiten de zonering van de primaire waterkering, met uitzondering van de reeds opgehoogde zone langs de Westdijk. Het graven van een opening richting het Spui heeft geen wezenlijke invloed op de primaire waterkering (de Westdijk). Wel is met het waterschap de afspraak gemaakt om een toets uit te voeren ten aanzien van de stabiliteit van de voorliggende kade bij langdurige belasting bij golfoploop. Deze toets kan worden ingebracht in de procedure voor de watervergunning bij Rijkswaterstaat.

9.1.6 Archeologie

Op basis van het ontwerp-wijzigingsplan en de dwarsdoorsneden in de bijlagen kan het overleg gestart worden met het bevoegd gezag (gemeente).

LITERATUURLIJST

1. Nieuwe natuur in de Rijn-Maasdelta: Inrichtingsplan Spuimonding-Oost, Definitief eindrapport (9V7549a0), 23 september 2010, Royal Haskoning.